

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny–Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: sędzia Hanna Bartkowiak

1 Protokolant: p.o. staż. Mikołaj Dąbrowski

zprzzy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Wojciecha Kiszki

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2022 r.

sprawy **M. P. (P.)**

oskarżonego z art.157 § 2 kk w zw. z art. 57a kk

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

zod wyroku Sądu Rejonowego w Gnieźnie

z dnia 8 listopada 2021 r., sygn. akt II K 1162/18

1. Zmienia zaskarżony wyrok w pkt 2 w ten sposób, że podwyższa orzeczonej od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego P. S. (1) środek kompensacyjny do kwoty 2 500 (dwa tysiące pięćset) złotych.
2. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.
3. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. C. kwotę 516,60 zł (w tym VAT) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżycielowi posiłkowemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym oraz kwotę 105,81 zł tytułem zwrotu wydatku w postaci kosztów dojazdu.
4. Zwalnia oskarżonego i oskarżyciela posiłkowego od obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa należnych od nich po połowie wydatków sądowych za postępowanie odwoławcze, w tym kosztów zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu.

Hanna Bartkowiak

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	IV Ka 1040/22
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

0.11.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Gnieźnie z dnia 8 listopada 2021 r., sygn. akt II K 1162/18

0.11.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

obrońca

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

0.11.3. Granice zaskarżenia**0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia**

na korzyść

w całości

na niekorzyść

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

0.11.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

0.11.4. Wnioski

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

0.12.1. Ustalenie faktów

0.12.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
0.12.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty

0.12.2. Ocena dowodów

0.12.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

0.12.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)	

Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiąże o powodach nieuwzględnienia dowodu

<p align="center">STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków</p>		
Lp.	Zarzut	
3.1.	<p>Obraza przepisów postępowania, tj. art. 5 § 2 kpk i art. 7 kpk w zw. z art. 410 kpk w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 kpk poprzez ustalenie okoliczności faktycznych sprawy z naruszeniem reguły in dubio pro reo oraz z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów polegającej na przyjęciu, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokrzywdzony zachowywał się agresywnie podczas zdarzenia, - na pogorszenie się stanu zdrowia pokrzywdzonego nie miało wpływu uderzenie go przez oskarżonego 	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>
<p>Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Na wstępie należało wskazać, że przeprowadzona kontrola odwoławcza zaskarżonego orzeczenia nie wykazała żadnych nieprawidłowości w sposobie oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Czynność ta została dokonana w sposób poprawny i zgodny z dyrektywami ustanowionymi w art. 7 kpk.</p> <p>Odnosząc się zaś już konkretnie do zgłoszonego zarzutu odwoławczego, Sąd Okręgowy zgodził się z</p>		

apelującym, że niezasadnie Sąd Rejonowy przyjął, że pokrzywdzony P. S. (1) zachowywał się agresywnie w trakcie inkryminowanego zdarzenia, co wynikałoby z części uzasadnienia zaskarżonego wyroku, poświęconej ustaleniu stanu faktycznego. Zgodnie ze słownikiem języka polskiego „agresywny” oznacza „stosujący przemoc, agresję, dokonujący napaści, zachowujący się w sposób napastliwy, wrogi do innych”. Analizując całość sporządzonego przez Sąd I instancji uzasadnienia należy dojść do wniosku, że organ meriti opisując reakcję pokrzywdzonego na napastliwe zachowanie oskarżonego użył niefortunnego sformułowania. Nie ulega bowiem najmniejszej wątpliwości, że to oskarżony M. P. był aktywną stroną całej sytuacji, był zaczepny i dążył do zwady, to on też zastosował przemoc fizyczną, uderzając pokrzywdzonego z tzw. „główki” w twarz i doprowadził do powstania u P. S. określonych obrażeń naruszających czynności narządu ciała na okres poniżej 7 dni. Natomiast jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego, pokrzywdzony odpowiadał na wulgarne słowa pod swoim adresem, stał się też uczestnikiem szarpaniny ale była to jego reakcja na napastliwe zachowanie podróżującego z nim w przedziale kolejowym oskarżonego, który nie zamierzał zastosować się do prób o zdjęcie nóg z fotela. Przekonująco brzmią słowa pokrzywdzonego zeznającego w charakterze świadka, że przyjął taką postawę aby nie być zdominowanym przez oskarżonego. Nie było zatem zasadnym aby negatywnie oceniać takie zachowanie pokrzywdzonego i uznawać je za agresywne. Warto zwrócić też uwagę, że pokrzywdzony był zupełnie nieprzygotowany na uderzenie, o czym świadczy to

w jak czule miejsca otrzymał cios oraz to, że miał założone okulary. Należy zwrócić tutaj uwagę, że Sąd Rejonowy nie przyjął by pokrzywdzony P. S. (1) w jakikolwiek sposób sprowokował oskarżonego do zastosowania przemocy, czy też przyczynił się do zaistnienia inkryminowanego zdarzenia. Mając to na względzie należało uznać, że organ meriti opisując incydent nietrafnie określił zachowanie pokrzywdzonego jako agresywne. Przy czym, to niefortunne opisanie reakcji oskarżyciela posiłkowego nie miało realnego wpływu na treść wydanego rozstrzygnięcia. Zastrzec należy, że Sąd Rejonowy nie wskazał tej okoliczności jako mającej wpływ na treść wyroku, m.in. przy określaniu wysokości orzeczonego zadośćuczynienia za krzywdę. Należało na tę okoliczność zwrócić uwagę albowiem z treści art. 438 pkt 2 kpk wynika w sposób jednoznaczny, że skarżący stawiając zarzut obrazy przepisów postępowania powinien wykazać, że owa obraza mogła mieć wpływ na treść orzeczenia. Taki sposób konstrukcji omawianego przepisu prawa procesowego powoduje, że dla skuteczności tego rodzaju zarzutu konieczne jest wykazanie zarówno tego, że określony przepis czy przepis prawa procesowego został rzeczywiście naruszony we wskazanym sposób oraz, że owo naruszenie mogło mieć wpływ na treść wyroku (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt II AKa 276/19, Legalis nr 2285529). W świetle treści przytoczonego judykatu stwierdzenie o agresywnym zachowaniu pokrzywdzonego jakkolwiek słusznie przez apelującego wychwycone nie miało wpływu na treść wydanego

rozstrzygnięcia. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika bowiem aby tak opisana reakcja pokrzywdzonego na zachowanie oskarżonego miała umniejszający wpływ na reakcję prawnokarną wobec tego podsądnego.

Ponadto, Sąd odwoławczy nie zgodził się z pełnomocnikiem kwestionującym uznanie, że na pogorszenie się stanu zdrowia pokrzywdzonego nie miało wpływu uderzenie go przez oskarżonego. Z przedłożonej przez pokrzywdzonego do akt niniejszej sprawy dokumentacji medycznej oraz złożonych na rozprawie zeznań wynika, że od dłuższego okresu czasu cierpi on na wiele schorzeń, co implikuje konieczność regularnego korzystania z opieki lekarskiej. Warto podkreślić, że wydający w sprawie opinie lekarsko – sądowe biegły P. Ś. (1) – specjalista medycyny sądowej, po zapoznaniu się ze wspomnianą dokumentacją medyczną pokrzywdzonego nie dostrzegł podstaw do zmiany wniosków końcowych wydanych opinii. Biegły logicznie podkreślał, że pokrzywdzony doznał jedynie powierzchownego uszkodzenia twarzy i dlatego było niemożliwe aby w wyniku tego rodzaju urazu doszło do jakichkolwiek uszkodzeń, czy obrażeń w obrębie odcinka szyjnego i kręgosłupa. Ponadto biegły P. Ś. podczas przesłuchania na rozprawie przed Sądem Rejonowym zaznaczył, że jeżeli zaistniałaby konieczność oceny ewentualnych odległych następstw zdrowotnych u pokrzywdzonego z udziałem biegłego innej specjalności lub też zespołu biegłych to zaznaczyłby to w opinii, do czego jednak z racji charakteru urazu, nie widział podstaw. Nie stwierdzono zatem powodów aby kwestionować

<p>poprawność ustalenia, że obrażenia jakich pokrzywdzony doznał na skutek bezprawnego zachowania M. P. nie pozostawały w związku przyczynowo-skutkowym z neurologicznymi objawami chorobowymi zgłaszanymi w tym postępowaniu przez P. S. (1). Brak było wobec tego uzasadnionych podstaw z art. 201 kpk do zasięgnięcia opinii biegłego ze specjalnością z neurologii.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>Zmiana zaskarżonego wyroku (w zaskarżonym zakresie) i zasądzenie częściowego zadośćuczynienia w kwocie 5 000 zł oraz podanie wyroku do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie wyroku na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy m. S. oraz na stronie internetowej Urzędu Gminy m. S. na okres 30 dni, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Powyższe wnioski zostały w toku postępowania odwoławczego uwzględnione jedynie w części, a mianowicie co do zasądzenia od oskarżonego na rzecz oskarżyciela posiłkowego wyższego zadośćuczynienia za krzywdę. Niemniej jednak powodem takiego rozstrzygnięcia sądu odwoławczego nie był omówiony w tym miejscu zarzut, który okazał się nieuzasadniony. Pozostałe wnioski końcowe apelacji okazały się niezasadne z przyczyn, które zostaną</p>		

<p>podane w kolejnych częściach niniejszego uzasadnienia.</p>		
Lp.	Zarzut	
<p>3.2.</p>	<p>Obraza przepisów postępowania art. 624 § 1 kpk w zw. z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych poprzez zwolnienie oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w tym nie wymierzenie mu opłaty podczas gdy oskarżony prowadzi firmę transportową, jak wynika z załączonych do akt licznych listów referencyjnych, opinii i zaświadczeń ma licznych klientów, jest sponsorem licznych imprez sportowych, ma zatem środki na uiszczenie kosztów postępowania, zatem brak było podstaw do zastosowania przepisów o zwolnieniu z kosztów.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Zarzut był niedopuszczalny i nie podlegał wartościowaniu. Znamienna dla bytu przedmiotowego zarzutu jest treść art. 425 § 3 kpk, który stanowi, że odwołujący się może skarżyć jedynie rozstrzygnięcia lub ustalenia naruszające jego prawa lub szkodzące jego interesom (a ograniczenie to nie dotyczy tylko oskarżyciela publicznego), stąd posiadanie gravamen – jest warunkiem skutecznego wniesienia środka odwoławczego lub podniesienia określonego zarzutu. Określenie gravamen jest immanentnie związane z rolą procesową danego podmiotu procesu. Wspomniany</p>		

wyżej interes prawny, jako warunek uznania danego skarżącego za uprawnionego do wniesienia środka odwoławczego, należy wiązać bezpośrednio z określonym rozstrzygnięciem, dlatego też w odniesieniu do postanowienia o zwolnieniu na podstawie art. 624 § 1 kpk oskarżonego od ponoszenia na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, oskarżyciel posiłkowy nie ma bezpośrednio interesu prawnego w jego zaskarżeniu. Dotyczy ono bowiem kosztów związanych z wydatkami, które w związku z prowadzonym postępowaniem ponosi Skarb Państwa, a nie skarżący (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 czerwca 2020 r., sygn. akt II AKz 32/2, Legalis nr 2430627; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 lipca 2016 r., sygn. akt II AKA 98/16, Legalis nr 2180651). Wobec powyższego należało stwierdzić, że pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego nie miał gravamen w skarżeniu rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego o zwolnieniu oskarżonego od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Orzeczenie to dotyczyło bowiem części kosztów procesu, które w przypadku ich zasądzenia od podsądnego należałyby się Skarbowi Państwa, a nie oskarżycielowi posiłkowemu. Zarzut ten zatem należało pozostawić bez rozpoznania.

Wniosek

Zmiana zaskarżonego wyroku i obciążenie oskarżonego kosztami postępowania, w tym wymierzenie mu opłaty, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie

- # zasadny
- # częściowo zasadny
- # niezasadny

sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.		
Zwiąże o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Skoro zarzut nie podlegał rozpoznaniu, w konsekwencji związany z nim wniosek również był nieuprawniony.		
Lp.	Zarzut	
3.3.	Obraza przepisów prawa materialnego, tj. art. 43b kk poprzez jego niezastosowanie i niepodanie wyroku do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w miejscu zamieszkania oskarżonego oraz na internetowej stronie głównej Urzędu właściwego według miejsca zamieszkania oskarżonego na określony okres.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwiąże o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
Na początek należało stwierdzić, że apelujący błędnie dobrał zarzut formułując go jako obraza prawa materialnego. W związku z tym, że przepis ten (art. 43b kk) nie ma charakteru obligatoryjnego nie można było rozpatrywać tego zarzutu w kategoriach przesłanki odwoławczej z art. 438 pkt 1a kpk. Prawidłowym byłoby w tym wypadku zgłoszenie zarzutu rażącej niewspółmierności kary i w taki sposób będzie to analizowane w instancji odwoławczej. Poza tym należało poczynić kilka uwag wyjaśniających zasady stosowania środka karnego ustanowionego w art. 43b kk, tj. podania		

wyroku do publicznej wiadomości. Możliwość zastosowania tego środka karnego została uzależniona od spełnienia dwóch przesłanek. Przesłanką pozytywną jest celowość jego orzeczenia, wynikająca w szczególności z konieczności realizacji celu generalnoprewencyjnego.

Negatywną – jest interes pokrzywdzonego, sprzeciwiający się podaniu wyroku do publicznej wiadomości. O celowości orzeczenia podania wyroku do publicznej wiadomości decydują przede wszystkim względy generalnoprewencyjne. W orzecznictwie zwraca się uwagę, że podanie wyroku do publicznej wiadomości powinno mieć miejsce przede wszystkim w takich przypadkach, które wzbudziły szczególne zainteresowanie społeczne, wywołały powszechne oburzenie czy też niepokój, jak również w przypadku przestępstw nagminnie popełnianych na danym terenie lub w określonym środowisku (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 czerwca 2007 r., II AKa 190/07, Prok. i Pr. 2008, Nr 8, poz. 28). Sama nagminność nie może jednak uzasadniać szerokiego i automatycznego stosowania art. 43b kk wobec określonej kategorii przestępstw. Jakkolwiek automatyzm, przy stosowaniu środka karnego, mającego wszak charakter fakultatywny, jest niedopuszczalny i niezgodny z zasadą indywidualizacji kary i środków karnych. Ze względu na wysoki poziom dolegliwości tkwiący w tym środku karnym sąd każdorazowo powinien uwzględnić, czy jego orzeczeniu nie sprzeciwia się zasada humanitaryzmu (art. 3 kk). W szczególności wzgląd na konieczność poszanowania godności

osobistej sprawcy powinien limitować stosowanie tego środka karnego. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy sąd orzeka podanie wyroku do publicznej wiadomości obok kary. Orzekając ten środek, sąd powinien mieć na uwadze, że nie może on prowadzić do wykluczenia sprawcy ani nie może stanowić swoistej infamii dla sprawcy, gdyż zniweczyłoby to jego oddziaływanie na sprawcę i społeczeństwo (A. Grześkowiak (red.), Kodeks karny. Komentarz, wydanie 7, 2021, Legalis).

Uwzględniając powyższe, Sąd Okręgowy tak jak i Sąd Rejonowy, nie widział uzasadnienia dla zastosowania wobec oskarżonego środka karnego z art. 43b kk. Czyn oskarżonego miał przy tym charakter wyraźnie incydentalny w jego ustabilizowanym i zgodnym z prawem życiu. Uznał jednocześnie, że wystarczającą dolegliwością za przestępstwo z art. 157 § 2 kk popełnione na szkodę P. S. (1) będzie orzeczona w stosunku do niego kara grzywny. M. P. popełnił przestępstwo przeciwko zdrowiu ludzkiemu - dobru pozostającemu pod szczególną ochroną ale nastąpiło to bez obecności osób trzecich, pod wpływem nagłych emocji, nie było planowane, a czyn nie miał charakteru chuligańskiego. Obrażenia ciała jakich doznał pokrzywdzony należały do powierzchownych i naruszyły czynności jego narządów ciała na okres poniżej 7 dni. Z powyższych przyczyn wystarczającą reakcją karną na takie zachowanie, jawi się orzeczona wobec M. P. kara grzywny. Dodatkowo zaś oskarżony będzie zobowiązany do zadośćuczynienia krzywdzie, której doznał pokrzywdzony, poprzez zapłatę kwoty 2 500 zł (wysokość

<p>tego środka kompensacyjnego została podwyższona w instancji odwoławczej). Zdaniem Sądu odwoławczego nie było konieczności stosowania dalej idących dolegliwości dla oskarżonego poprzez podanie wyroku skazującego do publicznej wiadomości, gdyż zastosowane przez Sąd Rejonowy środki oddziaływania będą wystarczające aby osiągnąć wszystkie cele kary, zarówno w zakresie prewencji generalnej, jak i indywidualnej. Wnioskowany środek karny w tym konkretnym przypadku stanowiłby dla oskarżonego swego rodzaju napiętnowanie w jego środowisku lokalnym, na które, biorąc też pod uwagę jego dotychczasową niekaralność, nie zasłużył.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>Zmiana zaskarżonego wyroku przez dodanie orzeczenia podania wyroku do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie wyroku na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy m. S. oraz na stronie internetowej Urzędu Gminy m. S. na okres 30 dni</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Brak podstaw do uwzględnienia wniosku z uwagi na bezzasadność podniesionego zarzutu.</p>		
<p>Lp.</p>	<p>Zarzut</p>	
<p>3.4.</p>	<p>Obraza przepisów postępowania, tj. art. 46 § 1 kk poprzez orzeczenie kwoty częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w symbolicznej wysokości</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>

	500 zł, podczas gdy to zachowanie oskarżonego i jego czyn przyczynił się do powstania szkody po stronie pokrzywdzonego.	
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>Sąd Okręgowy oceniając słuszność rozstrzygnięcia o środku kompensacyjnym miał na względzie, że ustalenie wysokości zadośćuczynienia, przy wykorzystaniu ujętego w art. 445 § 1 kc nieokreślonego kryterium „sumy odpowiedniej”, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Powinno ono obejmować wszelką niematerialną krzywdę, wyrządzoną bezprawnie, a zatem niezasłużenie, poszkodowanemu. Na krzywdę składa się cierpienie, ból fizyczny, poczucie nieszczęścia, lęk, czy w końcu dyskomfort psychiczny wynikający z pogorszenia jakości życia, ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, ale także pozbawienia możliwości odczuwania przyjemności, realizowania zainteresowań. Kwota pieniężna przyznana w ramach zadośćuczynienia powinna w pełni lub w stopniu możliwym zrekompensować wyrządzoną poszkodowanemu krzywdę. Choć przepisy prawa cywilnego nie wskazują wysokości zadośćuczynienia, to nie można redukować – marginalizować tej formy naprawienia szkody, bowiem z perspektywy poszkodowanego jest to istotny, a niekiedy zasadniczy, środek kompensacji jego krzywdy. (...) zadośćuczynienie powinno zatem obejmować rodzaj, czas i natężenie cierpień poszkodowanego przy uwzględnieniu indywidualnych okoliczności sprawy (wyrok Sądu</p>		

Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 grudnia 2021 r., sygn. akt II AKa 14/1, Legalis nr 2675869). Biorąc pod uwagę wszystkie wymienione kryteria organ odwoławczy uznał, że kwota 500 zł zasądzona przez Sąd Rejonowy od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego nie uwzględniała w sposób odpowiedni rodzaju i rozmiaru krzywd jakich doznał P. S. (1). Pokrzywdzony został bez żadnego, zasługującego na uwzględnienie, powodu zaatakowany przez oskarżonego w czasie podróży pociągiem. Oskarżony uderzając pokrzywdzonego głową w twarz zastosował przemoc zupełnie nieadekwatną do nieporozumienia, jakie wynikło z powodu trzymania przez M. P. nóg na przeciwległym siedzeniu w przedziale pociągu. Na skutek bezprawnego zachowania podsądnego, pokrzywdzony doznał obrażeń w postaci sińca okolicy podoczodołowej prawej i lewej, stłuczenia tkanek miękkich okolicy policzkowo-jarzmowej lewej oraz otarcia naskórka prawego łuku brwiowego. Obrażenia te bez wątplenia wiązały się z dolegliwościami bólowymi dla pokrzywdzonego oraz dyskomfortem w codziennym funkcjonowaniu związanym z widocznymi siniakami na twarzy. Oskarżony zaatakował też człowieka zupełnie mu wcześniej nieznanego, nie pozostającego z nim w żadnej osobistej relacji emocjonalnej. Okoliczności te uzasadniały podwyższenie zasądzonej tytułem zadośćuczynienia za krzywdę kwoty. Sąd Okręgowy uznał, że odpowiednia będzie suma 2 500 zł jako adekwatne zadośćuczynienie za krzywdy jakich doznał P. S. (1). Jednocześnie Sąd II instancji nie widział podstaw by zasądzić wyższą kwotę, w wysokości

<p>żądaną przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego. Apelujący określił tę kwotę przy założeniu, że zachowanie oskarżonego doprowadziło do pogorszenia się stanu zdrowia pokrzywdzonego i spowodowało u niego dolegliwości bólowe kręgosłupa oraz problemy neurologiczne. Przeprowadzone postępowanie nie potwierdziło skutków tego rodzaju jak głośno zgłaszał skarżący, co dodatkowo potwierdzało brak podstaw dla zasądzenia wyższego zadośćuczynienia za krzywdę, ponad 2 500 zł.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>Zmiana zaskarżonego wyroku i zasądzenie częściowego zadośćuczynienia w kwocie 5 000 zł, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Sąd Okręgowy zgodził się z pełnomocnikiem oskarżyciela posiłkowego, iż zasądzona tytułem zadośćuczynienia za krzywdę kwota była zbyt niska. Dlatego też zaskarżony wyrok został w tej części zmieniony poprzez podwyższenie tej należności do kwoty 2 500 zł. Sąd II instancji nie podzielił natomiast wniosku apelującego o zasądzenie od oskarżonego środka kompensacyjnego w żądanej wysokości 5 000 zł, z wyżej przedstawionych powodów.</p>		

Lp.	Zarzut	
3-5.	Nie orzeczenie o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu a nieopłaconych nawet w części pomimo złożonego wniosku w piśmie z dnia 7 października 2021 r.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny
Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>Analiza akt sprawy potwierdziła, że rzeczywiście złożony przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego na etapie postępowania przed Sądem I instancji wniosek o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżycielowi posiłkowemu z urzędu, nie został rozpoznany. Nie istnieje więc rozstrzygnięcie, które mogłoby zostać zaskarżone przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego. W takiej sytuacji formułowanie zarzutów apelacyjnych w tym zakresie było nieuprawnione. Właściwą drogą domagania się wydania orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego za postępowanie pierwszoinstancyjne jest wniosek o uzupełnienie wyroku w trybie art. 626 § 2 kpk, skierowany bezpośrednio do Sądu Rejonowego. Lektura akt prowadzi do wniosku, że pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego takową inicjatywę podjął i to jeszcze przed wydaniem wyroku (k. 206 i 208). Sąd I instancji jednak wniosku tego w ogóle nie rozpoznał. Sąd Okręgowy nie może zatem wyręczać tego organu przed wydaniem orzeczenia, z którym wiąże się konieczność rozliczenia ilości rozpraw, przy uczestnictwie pełnomocnika</p>		

oskarżyciela posiłkowego z urzędu oraz obliczeń rachunkowych wysokości wynagrodzenia według przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 18).		
Wniosek		
Zmiana zaskarżonego wyroku i obciążenie oskarżonego kosztami postępowania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji.	# zasadny # częściowo zasadny # niezasadny	
Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.		
Nie można składać skutecznego środka odwoławczego od orzeczenia w zakresie kosztów, które nie zapadło. Dopiero postanowienie Sądu Rejonowego w przedmiocie zasądzenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej dla pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, ustanowionego z urzędu, za postępowanie w I instancji będzie podlegać ewentualnemu zaskarżeniu.		

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU	
1.	
Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności	

<p>5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</p>	
<p>0.15.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</p>	
<p>0.11.</p>	<p>Przedmiot utrzymania w mocy</p>
<p>Wyrok Sądu I instancji utrzymano w mocy w pozostałej części.</p>	
<p>Zwięźle o powodach utrzymania w mocy</p>	
<p>Powodem utrzymania wyroku w mocy (poza zmianą opisaną w pkt 5.2.) była niezasadność pozostałych zarzutów apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, jak też brak podstaw wskazanych w art. 439, 440 i 455 kpk, uzasadniających zmianę lub uchylene wyroku poza granicami zarzutów i wniosków apelacji.</p>	
<p>0.15.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</p>	
<p>0.0.11.</p>	<p>Przedmiot i zakres zmiany</p>
<p>Zaskarżony wyrok został zmieniony w pkt 2 w ten sposób, że podwyższono orzeczony od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego P. S. (1) środek kompensacyjny do kwoty 2 500 zł.</p>	
<p>Zwięźle o powodach zmiany</p>	
<p>Przeprowadzone postępowanie odwoławcze doprowadziło do wniosku, że kwota 500 zł orzeczona przez Sąd Rejonowy tytułem środka kompensacyjnego była znacznie zaniżona, wręcz symboliczna bo nie uwzględniała odpowiednio rodzaju i rozmiaru krzywd jakich pokrzywdzony P. S. (1) doznał na skutek niezgodnego z prawem zachowania M. P.. Zdaniem organu odwoławczego suma adekwatna do rozmiaru tych krzywd to kwota 2 500 zł. Szerzej w tym temacie powyżej w pkt 3.4.</p>	

0.15.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji		
0.15.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia		
1.1.		# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
0.15.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
0.15.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. Koszty Procesu		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
3.	<p>Zgodnie z art. 616 § 1 pkt 1 kpk do kosztów procesu należą koszty sądowe, którymi są m.in. wydatki poniesione przez Skarb Państwa od chwili wszczęcia postępowania (art. 616 § 2 pkt 2 kpk). Jednym z wydatków Skarbu Państwa, na podstawie art. 618 § 1 pkt 11 kpk są wypłaty dokonane z tytułu nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów lub radców prawnych.</p> <p>Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego z urzędu – adw. M. C. wniosła w apelacji o zasądzenie od Skarbu Państwa zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pokrzywdzonemu w postępowaniu odwoławczym. Wniosek ten podtrzymała na rozprawie apelacyjnej w dniu 8 listopada 2022 r., jednocześnie rozszerzając żądanie o zasądzenie zwrotu wydatku w postaci kosztów dojazdu na tę rozprawę wg załączonego kosztorysu, w wysokości 105,81 zł. Przytoczone wyżej przepisy stanowią podstawę prawną orzeczenia uwzględniającego to żądanie. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego została ustalona w oparciu o § 2 pkt 1 i 2, § 4 ust. 1 i 3 oraz § 17 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 18).</p> <p>Sąd Okręgowy nie widział natomiast podstaw dla przyznania pełnomocnikowi oskarżyciela posiłkowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w oparciu o regulacje rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, czego domagała się apelująca. Przede wszystkim przypomnieć należy, że zgodnie z art. 87 ust. 1 Konstytucji RP źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródłami prawa nie są zatem orzeczenia sądów i trybunałów. Po drugie trzeba zauważyć, iż wprawdzie Trybunał Konstytucyjny w wyroku w sprawie SK 66/19 zakwestionował konstytucyjność § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (a więc aktu</p>

prawnego już nieobowiązującego), jednakże zawartego w uzasadnieniu tego orzeczenia sformułowania o potrzebie przyznawania adwokatom stawek maksymalnych nie można traktować w kategoriach źródła prawa z przyczyn wyżej wskazanych. Trybunał był tego zresztą świadomy i dlatego w postanowieniu z dnia 29 kwietnia 2020 r., S 1/20, zasygnalizował Ministrowi Sprawiedliwości konieczność usunięcia uchybień w aktualnie obowiązujących rozporządzeniach w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata i radcę prawnego z urzędu, polegających na bezpodstawnym zróżnicowaniu zasad podwyższania wynagrodzenia pełnomocnikom ustanowionym z urzędu w porównaniu do pełnomocników ustanowionych z wyboru. Ponieważ Minister Sprawiedliwości nie zastosował się do tej sygnalizacji, w obrocie prawnym w dalszym ciągu pozostają stawki w dotychczasowej wysokości – różne dla adwokatów z urzędu i adwokatów z wyboru. Zgodnie z art. 29 ust. 2 Prawa o adwokaturze to Minister Sprawiedliwości jest uprawniony do określenia wysokości stawek za pomoc prawną udzieloną z urzędu. Stawki te określa rozporządzenie z 3 października 2016 r., które w §17 ust. 2 pkt 4 przewiduje należność za obronę przed sądem okręgowym jako drugą instancją w wysokości 420 zł netto, przy czym ten przepis nie został zakwestionowany jako niekonstytucyjny, zatem jest elementem obowiązującego porządku prawnego. Sąd Okręgowy dostrzega, że stawka ta jest o połowę niższa od stawki przewidzianej dla adwokata z wyboru, a więc nie realizuje standardu konstytucyjnego równego traktowania pełnomocników pod względem wynagrodzenia bez względu na źródło ich umocowania; nie oznacza to jednak, że Sąd może tym samym stosować wyższe stawki z innego aktu prawnego, niż rozporządzenie wykonawcze do art. 29 ust. 2 Prawa o adwokaturze, gdyż byłoby to równoznaczne z przypisaniem sobie wyłącznych kompetencji ministra do określenia wysokości tych stawek. Poza tym trzeba zauważyć, iż hipotetycznie usunięcie kwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny różnicowania zasad wynagradzania adwokatów z urzędu i z wyboru mogłoby się dokonać nie przez dwukrotne podwyższenie stawek za obronę z urzędu, lecz przez obniżenie o połowę stawek za obronę z wyboru, co także doprowadziłoby do przywrócenia stanu zgodnego z ustawą zasadniczą. Decyzja, jak usunąć wspomnianą rozbieżność, należy jednak do organu władzy ustawodawczej, nie sądowniczej. Na marginesie trzeba zauważyć, iż działanie w tym zakresie wcale nie

	<p>ogranicza się li tylko do wyboru stawki podstawowej, bowiem stawka za obronę z urzędu w aktualnym stanie prawnym podwyższana jest z kolei o podatek VAT, natomiast w przypadku stawki za obronę z wyboru brak jest obecnie podstawy do takiego podwyższenia. Skoro więc w aktualnym stanie prawnym brak jest podstawy do przyznania obrońcy wynagrodzenia w kwocie wyższej niż wynikająca z rozporządzenia z 3 października 2016 r. logiczną tego konsekwencją było zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego dla pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego zgodnie z obowiązującymi przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.</p>
<p>4.</p>	<p>W związku z tym, że apelacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego została uwzględniona jedynie w części (w zakresie zadośćuczynienia za krzywdę), a w pozostałym zakresie była nieuzasadniona, zgodnie z normami wynikającymi z przepisów art. 636 § 1 kpk oraz art. 635 kpk w zw. z art. 627 kpk należałoby obciążyć oskarżonego oraz oskarżyciela posiłkowego kosztami procesu po połowie.</p> <p>Sąd Okręgowy sięgnął jednak po dyspozycję przepisu art. 624 § 1 kpk w zw. z art. 634 kpk i zwolnił zarówno oskarżonego jak i oskarżyciela posiłkowego od obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa należnych od nich po połowie kosztów procesu za postępowanie odwoławcze, w tym kosztów zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu. Oskarżyciel posiłkowy jest osobą schorowaną, nie posiada żadnego znaczącego majątku, nie pracuje ze względu na stan zdrowia. Natomiast oskarżony prowadził działalność gospodarczą, uzyskując deklarowany dochód w kwocie 2 000 zł. Mając na uwadze słabą sytuację materialną obu uczestników postępowania, a w przypadku oskarżonego, kierując się też względami słuszności, Sąd II instancji uznał, że uiszczenie należnych od nich kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze byłoby dla w/wym zbyt uciążliwe, a podsądny powinien skupić się na zrealizowaniu orzeczonych na rzecz pokrzywdzonego środków kompensacyjnych.</p>

7. **PODPIS**

Hanna Bartkowiak